

Referat fra møte i faglig råd for salg, service og reiseliv (FRSSR)

Dato: 31.10.24 kl. 10.00 – 13.00

Sted: Digitalt, Teams

Rådsmedlemmer:

Medlem	Varamedlem	Deltok på møtet
Arbeidstakersiden		
Birgit L. Kristiansen (nestleder) Fagforbundet	Britt Austad Fagforbundet	Forfall
Maren A. Svenning HK Norge	Geir Tegler HK Norge	Forfall
Michella Jensen Fellesforbundet	Lillian Knutsen Freeman Fellesforbundet	Michella Jensen
Terje Mikkelsen Norsk Arbeidsmandsforbund	Knut-Johannes Berg Norsk Arbeidsmandsforbund	Terje Mikkelsen
Christine Bar Parat	Tord Baklund Parat	Forfall
Arbeidsgiversiden		
Henrik Hamborg (leder) NHO Reiseliv	Ole Michael Bjørndal NHO Reiseliv	Henrik Hamborg
Tor Svarva NHO Service og Handel	Arne Stadheim NHO Service og Handel	Arne Stadheim
Gry Strand Spekter	Dan Tore Falnes Spekter	Forfall
Laila M. Berge Virke	Hanne Sondresen Virke	Forfall
Mangler oppnevning KS (arbeidsgiver)	Frode Vikhals Fagermo KS (arbeidsgiver)	Forfall
Skoleeier		
Thomas Nordli Andersen KS	Aina Berntsen KS	Forfall
Line Stebekk KS	Åsmund Sægrov KS	Line Stebekk
Lærerorganisasjon		
Solveig Eldegard (AU) Utdanningsforbundet	Ceila Tande Utdanningsforbundet	Solveig Eldegard
Per Inge Bergan Utdanningsforbundet	Lene Sørbråten Utdanningsforbundet	Per Inge Bergan
Aud Westgaard Hultberg Skolenes Landsforbund	Bernt Olav Neskvern Skolenes Landsforbund	Aud Westgaard Hultberg
Elevrepresentasjon		
Bjørn-Egil Tørrissen EO	Ingen vara	Forfall
Andre organisasjoner		
Jørgen Ellingsen Forsvaret (observatør)	Ingen vara	Forfall
Utdanningsdirektoratet		
Celine Berglie		Celine Berglie

Dagsorden:

40/2024: Godkjenning av innkalling og dagsorden

41/2024: Orientering om sysselsettingsstatus for fagutdannede 2022 og 2023

42/2024: Orientering om gjennomføring av videregående opplæring

43/2024: Orientering om utvikling av støtteressurser på læreplan og vurdering i modulstrukturert opplæring (VOV) – status på arbeidet

44/2024: Orientering - forsøk skriftlig-muntlig eksamen

45/2024: Utvikling av handlingsplan for digital kompetanse og infrastruktur i fag- og yrkesopplæringen

46/2024: Fagfilmforlaget - læremidler for service, sikkerhet og administrasjon vg2

47/2024: Prioritering for utvikling av læremidler innenfor smale fagområder 2025

48/2024: Høring - natt og alenearbeid i varehandelen

49/2024: Rådsmøter vår 2025

50/2024: Utviklingsredegjørelsen

51/2024: Saker til eventuelt

40/2024 Godkjenning av innkalling og dagsorden

Referat fra møte godkjennes per e-post og publiseres på sryogfagligerad.no i etterkant av rådsmøtet.

Vedtak:

Innkalling og dagsorden godkjent

41/2024: Orientering om sysselsettingsstatus for fagutdannede 2022 og 2023

Bakgrunn for saken

Sysselsettingsstatus for fagutdannede er årlig statistikk fra Udir. Statistikken tar utgangspunkt i to kull nyutdannede fagarbeidere som slås sammen, og viser om de er i arbeid, i utdanning eller utenfor arbeid og utdanning per november første år og tredje år etter at de har oppnådd sluttkompetanse.

For SSR:

- 83,3 prosent var i arbeid
- 11,6 prosent var i utdanning
- 5,1 prosent var utenfor arbeid og utdanning

Se flere tall i [statistikkbanken](#) og i [analysebrettet](#).

[Her](#) er saken presentert på Udir.no.

Vedtak:

Saken tatt til orientering.

42/2024: Orientering om gjennomføring av videregående opplæring

Bakgrunn for saken

Gjennomføring av videregående opplæring er en del av Udir sin årlige statistikk. Gjennomføringen måles ved

- Fem år etter påbegynt vg1 for studieforberevende
- Seks år etter påbegynt vg1 yrkesfag

Indikatoren for gjennomføring i videregående opplæring produseres av Statistisk sentralbyrå. [Les mer på Udir.no](#)

Hovedpunkter:

- 82 prosent av elevene fullførte med studie- eller yrkeskompetanse.
- Flere elever fullførte på normert tid.
- Gjennomføringsandelen er høyest i Oslo og Rogaland.

- 12 prosent av unge i alderen 16–25 år er uten og utenfor vgo.
- Andelen unge uten og utenfor videregående øker for første år på lenge.
- Ukrainske flyktninger kan være en del av forklaringen.

Foreløpig foreligger det ikke statistikk spesifikt for SSR grunnet at utdanningsprogrammet er nytt.

Vedtak:

Saken tatt til orientering.

43/2024: Orientering om utvikling av støtteressurser på læreplan og vurdering i modulstrukturert opplæring (VOV) – status på arbeidet

Fra august 2024 tilbys 13 lærefag som moduler for voksne i videregående opplæring (VOV) som et nytt opplæringsløp. Salgsfaget er ett av disse fagene. En gjennomgående tilbakemelding i høringen på vurderingsordninger i modulstrukturert opplæring (VOV) var at det er et stort behov for kompetanseheving av ulike aktører og støtteressurser knyttet til innføringen av dette opplæringsløpet, spesielt på vurdering.

Det er utviklet tre kompetansepakker for å støtte innføringen av nye læreplaner på vg3 opplæring i bedrift, med et spesielt fokus på læreplanforståelse og vurderingspraksis. Vi har vurdert at det er hensiktsmessig å bygge ut og tilpasse eksisterende kompetansepakke for lærebedrifter slik at denne også kan benyttes til kompetanseheving for aktører i det modulstrukturerte opplæringsløpet. Vi mener det vil være flere fordeler med en slik løsning. Blant annet har lærebedrifter en sentral rolle i dette opplæringsløpet, og det vil være temaer i dagens kompetansepakke som er relevant for det modulstrukturerte løpet.

Udir tar sikte på å lyse ut et oppdrag for å få hjelp fra et fagmiljø til å videreutvikle innhold og tilpasse ressurser i dagens kompetansepakke. Målsetningen er å få et fagmiljø på plass før jul, og at arbeidet skjer i 2025. Vi vil vurdere behovet for andre typer ressurser utover kompetansepakke.

Vi har god erfaring med å involvere de faglige rådene og få innspill i arbeidet med kompetansepakker. Vi ønsker derfor å komme tilbake med en sak om hvordan de faglige rådene ønsker å bli involvert i dette utviklingsarbeidet, når fagmiljøet er på plass. I tillegg vil fylkeskommunene og praksisfeltet involveres i arbeidet.

Diskusjon og innspill fra rådet

Det ble spilt inn at kompetansepakkene på Udir sine nettsider oppleves rotete og uoversiktlig. I tillegg er det vanskelig å si noe om erfaringer foreløpig, siden ordningen er ny. Enkelte rådsmedlemmer har fått tilbakemelding fra lærere om at de famler litt i starten, det er uvant å jobbe på denne måten, det er ulik kompetanse blant lærere og lite materiale for å veilede godt nok. Rådet har ikke fått mange tilbakemeldinger fra bedrifter og deres opplevelse/erfaringer ennå.

Link til kompetansepakker [her](#). Du må bruke feide-innlogging for å komme inn. Der ligger relevante kompetansepakker for salgsfaget.

Vedtak:

Saken tatt til orientering.

44/2024: Orientering - forsøk skriftlig-muntlig eksamen

Våren 2025 prøver Utdanningsdirektoratet for første gang ut skriftlig-muntlig eksamen i yrkesfag på vg3-nivå i renholdsoperatørfaget og kokkfaget. Forsøket gjennomføres i totalt tre ganger: vår 2025, høst 2025 og vår 2026. I forkant av forsøket utarbeides det eksempeleoppgaver og vurderingskriterier i fagene som skal være med i forsøket. Kandidatene skal ha mulighet til å velge om de ønsker å melde seg opp til skriftlig-muntlig eksamen eller til ordinær skriftlig eksamen. På sikt kan skriftlig-muntlig eksamen være et alternativ til dagens sentralt gitt skriftlige eksamen i yrkesfag.

Se [denne presentasjonen](#) (ny lenke – lenken i sakspapirene funket ikke) og her er informasjon på Udir.no: [Forsøk med skriftlig-muntlig eksamen i yrkesfag | Udir.no](#)

Vedtak:

Saken tatt til orientering.

45/2024: Utvikling av handlingsplan for digital kompetanse og infrastruktur i fag- og yrkesopplæringen

Bakgrunn for saken

Udir viser til kommende arbeid med en egen handlingsplan for fag- og yrkesopplæringen under [Strategien for digital kompetanse og infrastruktur \(SDKI\)](#). Udir jobber nå med oppfølging av 36 tiltak i strategien. I strategien er følgende to tiltak spesielt rettet mot fag- og yrkesopplæringen

- *Utvikle en handlingsplan for digital kompetanse og infrastruktur for fag- og yrkesopplæringen med forankring i samstyringsmodellen og partssamarbeidet.*
- *Bidra til å videreutvikle ordninger som gir elever i fag- og yrkesopplæringen og aktuelle studieforberedende utdanningsprogrammer tilgang til teknologi og utstyr som benyttes i arbeidslivet.»*

Det skal utvikles fem ulike handlingsplaner, hvorav tre er særlig relevante for arbeidet med handlingsplan for fag- og yrkesopplæring;

- handlingsplan digital kompetanse skole
- handlingsplan digital infrastruktur, databehandling, standard og fellesløsninger
- handlingsplan informasjonssikkerhet og personvern

Arbeidsprosess

Arbeidet med handlingsplanen for fag- og yrkesopplæringen, og forslag til framdriftsplan og prosess ble drøftet i møte med arbeidsutvalgene for de faglige rådene i møte 25. september. Arbeidsutvalgene for de faglige rådene sluttet seg til forslag om å etablere en arbeidsgruppe på tvers av rådene.

I første fase av arbeidet blir hovedoppgaven for arbeidsgruppen å identifisere og å lage et samlet forslag til problemnotat. Notatet skal gi en første oversikt over temaer som ikke er dekket eller ikke er godt nok dekket i strategien, i andre eksisterende ordninger eller i pågående prosesser og i tidligere

oppdrag. Arbeidsgruppen vil bygge sitt arbeid på dokumentene knyttet til strategien, utredninger, FoU-arbeid, andre pågående prosesser.

Problemnotat og et første forslag til tematisk innretning på handlingsplan for fag- og yrkesopplæringen vil legges fram for de faglige rådene og SRY for vurderinger og råd i rådsmøtet i jan./feb. 2025. Fra de faglige rådene ønsker vi spesielt innspill til temaer som er spesifikke for det enkelte utdanningsprogrammet. Innspill og råd legges deretter til grunn for arbeidet med workshop ultimo februar, hvor hovedhensikten er å drøfte innramming, avgrensning og tematisk innretning for handlingsplanen. Arbeidsgruppen bidrar til forberedelse av workshop.

Udir vil utarbeide et forslag til handlingsplan basert på forarbeidet, innspill og råd fra SRY og de faglige rådene, FKU, andre interessenter samt workshop i februar. Arbeidet vil pågå gjennom 2025.

Spørsmål til faglig råd

Udir ønsker nå innspill til følgende;

- Hvilke *temaer* mener dere må tas med i videre arbeid med en handlingsplan for fag- og yrkesopplæring om digital kompetanse og infrastruktur, herunder tilgang til teknologi og utstyr?
- Innspill til hovedutfordringer i dag – hvor er det størst behov for tiltak utfra dagens situasjon? Her er vi ute etter utfordringer i fag- og yrkesopplæringen mer generelt (og ikke spesifikt per utdanningsprogram)
- Innspill til rapporter, prosjekter, andre prosesser e.l. til innsiktsarbeidet i første fase?

Diskusjon og innspill fra rådet

Det ble i møtet stilt spørsmål ved hvordan arbeidet med strategien og handlingsplanen er organisert. F.eks. har KS sendt en del informasjon om informasjonssikkerhet og personvern. Det ble i lys av dette stilt spørsmål ved hvordan/om arbeidet er samordnet. Det ble også gitt innspill på at det oppleves som at satsinger og fokus på digitale utviklings/-endringsprosesser kommer i bolker, f.eks. var det mye fokus på GDPR en periode. En handlingsplan bør legges opp til en kontinuitet i arbeidet.

Av temaer som bør tas med videre i arbeidet med en handlingsplan for fag- og yrkesopplæringen om digital kompetanse, ble følgende temaer nevnt:

- Elevers generelle ferdighetsnivå må opp, og dette må tas tak i så tidlig som mulig i utdanningsløpet – og før de begynner i videregående skole.
- Å klare å ta i bruk de ulike verktøyene som allerede finnes (Word, Excel, etc.)
- Økt samspill mellom skole/lærer og bedrift
- Lærlinger bør få tilgang til Feide – en svakhet ved dagens system.

FRSSR spiller inn utviklingsredegjørelsen som et viktig kunnskapsgrunnlag for arbeidet med en handlingsplan.

Michella Jensen (Fellesforbundet) har sagt ja til å representere FRSSR i arbeidsgruppa som skal utarbeide et problemnotat.

Vedtak

Fagansvarlig videreformidler diskusjonen og innspillene fra FRSSR til Udir.

46/2024: Fagfilmforlaget - læremidler for service, sikkerhet og administrasjon vg2

Bakgrunn

Hvert år blir det bevilget tilskudd til å utvikle læremidler til fag/fagområder som ikke har et markedsgrunnlag innenfor smale fagområder. For 2024 fikk Service, sikkerhet og administrasjon vg2 tildelt midler. Fagfilmforlaget søkte og fikk tilsagn. I rådsmøte ga Fagfilmforlaget ved Tor Arne Bjerke en presentasjon av status for arbeidet.

Læremiddelet heter «Lærer'n i lomma» og er applikasjon-basert. App'en utvikles i samarbeid med bedrifter, lærere og elever. Hovedmålet er å møte elevene der de er (på mobil/app) og at den skal være brukervennlig. Det er også mulig å bruke appen på datamaskin. Appen er dynamisk og gir mulighet til å endre innhold etter behov. Den legger også til rette for tilpasset opplæring, f.eks. gjennom opplesing av tekst. App'en er ferdig utviklet, og de jobber med å fylle den med innhold. Lanseres etter planen til skolestart 2026. Rådsmedlemmene kan få tilgang når den er klar.

Diskusjon og innspill fra rådet

Rådsmedlemmene er positive til læremiddelet.

Det ble reist følgende spørsmål og innspill:

- Fylker kan innføre mobilforbud i skolene, og da kan en app være problematisk.
- Viktig at appen oppdateres jevnlig og i tråd med endringer i læreplan.
- FRSSR har forslått å slå sammen de to vg2-løpene på SSR til ett felles vg2-løp. Forslaget skal på høring våren 2025. Hvis det blir ett felles vg2-løp på SSR vil det bli endringer i læreplanen. Det er fint at læremiddelutvikler er klar over dette.

Vedtak:

Saken tatt til orientering

47/2024: Prioritering for utvikling av læremidler innenfor smale fagområder 2025

Bakgrunn

Hvert år blir det bevilget tilskudd til å utvikle læremidler til fag/fagområder som ikke har et markedsgrunnlag innenfor fire kategorier: **smale fagområder**, særskilt tilrettelagte læremidler, læremidler for minoritetsspråklige elever og parallellutgaver.

I denne bestillingen bes rådene komme med forslag til fag/fagområder som rådene ønsker skal prioriteres i 2025-utlysningen for utvikling av læremidler til smale fagområder.

Utdanningsprogram	Vg1	Vg2	Vg3
SSR	Salg, service og reiseliv (2019)	Salg og reiseliv (2021)	

	Salg, service og reiseliv (2020)	Service, sikkerhet og administrasjon (2024)	
Fag som ikke har vært prioritert eller ikke fått tildeling	Ingen		

Her er oversikt over fag i SSR som har fått tildeling 2019 – 2024:

De faglige rådene bes foreta en ny vurdering innenfor sitt utdanningsprogram for 2025-utlysningen. Det gjøres ut fra hvilke fag/fagområder som gjenstår innenfor vg2 og vg3-løp i skole.

For å få til en prioriteringsliste må vi støtte oss til noen utvalgte kriterier som kan vektes mot hverandre på ulike måter:

- Helt nye fag og fagområder etter innføringen av LK20
- Fag og fagområder med større strukturelle eller faglige endringer etter innføringen av LK20. For yrkesfagene prioriteres vg2- og vg3-løp i skole.
- Fag og fagområder med flere elever prioriteres foran de med færre. Udir har hatt dialog med læremiddelutviklere om kriteriene for prioritering, og deres tilbakemelding er at de støtter de kriteriene som foreligger.

Bestilling til faglige råd

I arbeidet med utlysningen for 2025 ber direktoratet de faglige rådene om innspill til vg2 og/eller vg3-løp i skole som ikke har fått tildeling. Prioriteringen skal inneholde:

- tre fag/fagområder som settes opp i prioritert rekkefølge
- en kort begrunnelse for prioriteringen.

Rådene bes svare **innen 15. november 2024** til bente.tronrud@udir.no

Diskusjon og innspill fra rådet

Til tross for at SSR har fått dekket læremidler i alle sine vg1 og vg2-fag etter fagfornyelsen, opplever rådet at enkelte læremidler fremdeles er mangelfulle. Dette gjelder særlig i fagene som inneholder økonomi (vg1 Forretningsdrift og vg2 Forretningsdrift og Administrasjon & bærekraftig drift). Rådet mener at det ikke nødvendigvis er behov for et komplett nytt læremiddel, men noe som supplerer det som allerede er. Rådet foreslår en oppgavebank eller tilsvarende med praksisnære oppgaver.

Vedtak:

Faglig råd for salg, service og reiseliv ønsker å prioritere følgende fag: vg1 (særlig Forretningsdrift) og vg2 Salg og reiseliv (særlig Forretningsdrift og Administrasjon & bærekraftig drift). AU utarbeider svar med begrunnelse for prioriteringen basert på diskusjon i rådsmøtet. Fagansvarlig sender svaret til saksbehandler i Udir innen fristen 15. november.

48/2024: Høring - natt og alenearbeid i varehandelen

Bakgrunn for saken

Arbeids- og inkluderingsdepartementet nedsatte i mars 2023 *Utvalg for styrket vern mot nattarbeid mv. for arbeidstakere i varehandelen*. Utvalget leverte 29. august sin [rapport «Natt- og alenearbeid i varehandelen»](#). Les og svar på høringen her: www.regjeringen.no/id3054206

Frist for å sende inn høringssvar er 24. mars 2025.

Spørsmål til faglig råd:

Ønsker FRSSR å gi hørings svar?

Diskusjon og innspill fra rådet

Det ble i møtet stilt spørsmål ved hvorfor rapporten bare tar for seg nattarbeid i varehandelen. Rådsmedlemmene oppfordres til å gi hørings svar gjennom egne organisasjoner.

Vedtak:

FRSSR gir ikke hørings svar.

49/2024: Rådsmøter vår 2025

Møte 1: 05.02.25.

Møte 2: 02.04.25

Møte 3: 11.06.25

Alle møtene er fysiske, men kan endres til digitalt avhengig av agendaen.

Vedtak:

Møtedatoene i FRSSR for våren 2025 vedtatt

50/2024: Utviklingsredegjørelsen

Bakgrunn

FRSSR har levert fire leveranseark som sammen utgjør rådets utviklingsredegjørelse. Fagansvarlig har samlet leveransearkene i ett felles dokument, og jobber med å gjøre det om til rapport-format. [Se utkastet her.](#)

Utdanningsdirektoratet arrangerer en workshop med representanter fra de faglige rådene 7.-8.- november. Her skal rådene presentere utviklingsredegjørelsene, jobbe på tvers med andre råd om temaer flere tar opp i utviklingsredegjørelsene, samt jobbe og slutføre arbeidet med egen utviklingsredegjørelse.

For FRSSR deltar Henrik Hamborg, Solveig Eldegard, Aud Westgaard Hultberg og Christine Bar.

Bestilling til faglig råd:

Fagansvarlig har kommentarer/spørsmål til enkelte deler av teksten. Alle gruppene må inn å svare ut kommentarer tilhørende sin tekst. Dette kan gjøres ved å skrive svar til kommentaren i margin, eller ved å gjøre endringer med «spor endringer».

Det er ikke mulig å legge inn mer/annen tekst av substansiell karakter, men kun endringer i tråd med kommentarene.

Frist:

Frist for å svare ut kommentarer/spørsmål til utviklingsredegjørelsen er 6. november 2024.

Vedtak:

Hver gruppe svarer ut kommentarer tilhørende sin tekst innen 6. november 2024.

51/2024: Saker til eventuelt

Arne Stadheim/NHO Service og Handel meldte inn sak om en henvendelse han ønsket rådet sitt synspunkt på. Henvendelsen gjaldt et tilfelle der en industribedrift har lærlinger i sikkerhetsfaget, og således kan en sikkerhetsbedrift risikere å få en lærling uten opplæring i sikkerhet. Rådet oppfordret Arne Stadheim til å ta kontakt med vedkommende som har sendt henvendelsen for å få mer informasjon, og eventuelt kontakte opplæringskontor og gjeldende fylke/statsforvalter.